

2N D'ESO · ESCR · UNITAT 5

L'economia social

Cooperatives, associacions, responsabilitat social i comerç just: organitzacions que posen les persones abans que el capital

5

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

- Nomenar els tipus d'organitzacions que formen l'economia social i dir en què s'assemblen.
- Explicar què significa «una persona, un vot» i comparar-ho amb el vot per accions.
- Repartir l'excedent d'una cooperativa amb una regla clara.
- Distingir una associació, una cooperativa i una empresa mercantil.
- Separar la responsabilitat social real de la publicitat, i reconéixer què fa «just» un comerç just.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És desembre a 2n B de l'IES Ribera Norte de Valdelana. Andrés Mora ha demanat una fitxa sobre «un comerç del barri». Martina ha triat la tapisseria de Teresa Navas, que arregla cadires i sofàs i forma part d'una cooperativa de quatre oficis. Les persones també poden organitzar-se per a treballar i decidir juntes. Martina vol entendre com es decidix en un lloc així i com es repartix el que sobra. Andrés no li dona la resposta: li pregunta què preguntarà i com comprovarà el que li conten.

❓ **Pensa en un negoci del teu barri. Qui decidix què es fa i per a què s'utilitzen els diners que sobren?**

❓ **A la teua classe, com decidiu alguna cosa quan cal votar? Val igual el vot de totes les persones?**

❓ **Pot una organització guanyar diners i alhora tindre un altre objectiu, com ajudar algú?**

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **5.1** Què és l'economia social
- **5.2** Cooperatives i societats laborals
- **5.3** Associacions, fundacions i voluntariat
- **5.4** La responsabilitat social de les empreses
- **5.5** Comerç just

Quatre idees de l'economia social

Persones primer

Les persones i la finalitat social van abans que el capital; es decidix de manera participativa.

Resultats per treball

S'apliquen principalment segons el treball o el servici aportat, o a la finalitat social.

Solidaritat

Amb qui forma l'entitat i amb el barri.

Independència

Respecte dels poders públics.

CLAU

No es defineix pel tipus de negoci, sinó per **com es decidix** i **per a què s'usen els diners**.

Una persona, un vot

	COOPERATIVA	SOCIETAT PER ACCIONS
Què es conta	Persones	Accions (600, 200, 100 i 100)
A favor	3 de 4 (75,0 %)	400 de 1.000 (40,0 %)
En contra	1 de 4 (25,0 %)	600 de 1.000 (60,0 %)
Resultat	S'aprova la compra	Es rebutja la compra

CLAU

Amb les mateixes opinions, el sistema de vot **canvia el resultat**.

L'excedent d'Oficios del Ribera

Quatre socis, 5.400 hores

Facturen 96.000 € i gasten 81.600 € en un any (xifres didàctiques, no fiscals).

1. **Excedent.** 96.000 − 81.600 = 14.400 €.
2. **Es guarda.** 20 % en reserva (2.880 €) i 5 % en formació (720 €): 3.600 €.
3. **Es reparteix.** 14.400 − 3.600 = 10.800 €, a 2 € per hora: 5.400 × 2 = 10.800 €.

✔️ **Qui més treballa, més rep; ningú rep per haver posat més diners. La llei valenciana de cooperatives obliga a guardar una part: com a mínim el 20 % en la reserva obligatòria i el 5 % en formació i promoció.**

El retorn de cada soci

Euros de retorn a 2 € per hora treballada (xifres didàctiques).

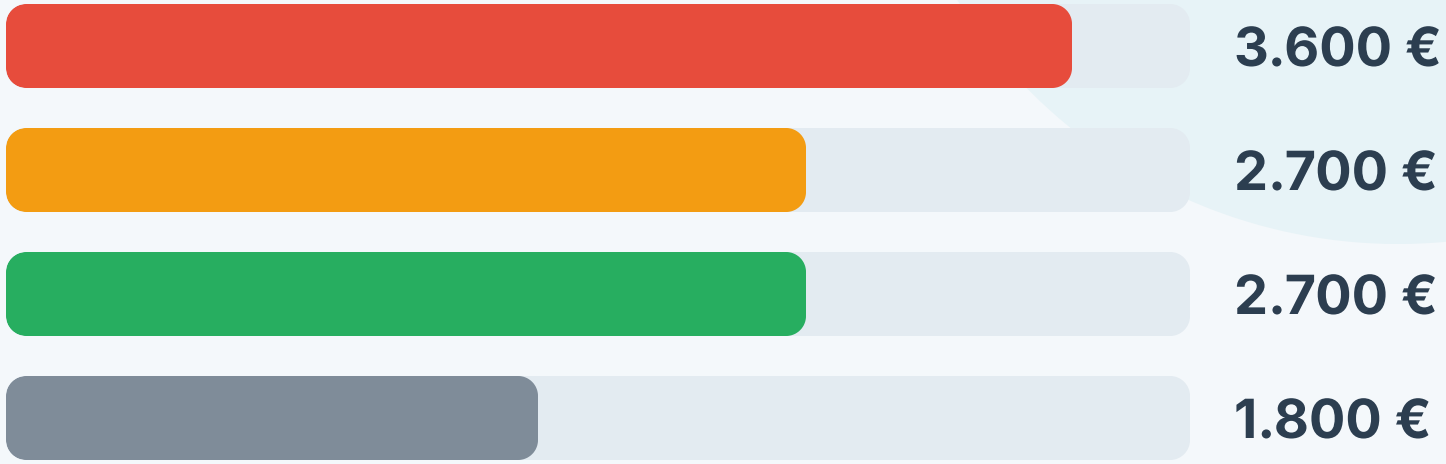

Cifras del caso «Oficios del Ribera» (ficticias).

CLAU

Els quatre repartiments sumen **10.800 €**.

Associació, cooperativa i empresa mercantil

TRET	ASSOCIACIÓ	COOPERATIVA	EMPRESA MERCANTIL
Qui decidix	Les sòcies, en assemblea	Les sòcies; en les de treball, un vot cada una	Segons els seus estatuts; sol pesar el capital
Per a què existix	Una finalitat comuna	Treballar o consumir juntes	Guanyar diners per als seus propietaris
El que sobra	Es dedica a les seues finalitats	Reserva i repartiment per treball o ús	Reserva, reinverteix o reparteix, segons llei i estatuts

CLAU

El voluntariat **no és un treball**: no cobra i no substituïx un lloc amb contracte. Amb 13 o 14 anys cal **autorització expressa**.

Fet enfront de publicitat

Fet

- Es pot comprovar
- «L'any passat vam lliurar 3 tones de cartó a un gestor autoritzat; este és el justificant.»
- Té xifra, data i justificant

VS

Publicitat

- No es pot comprovar
- «Som molt responsables.»
- Paraules boniques sense dades

CLAU

Davant d'una memòria social pregunta: hi ha **xifres**? De **quan**? Es **comparen** amb l'any anterior? Les pot **comprovar** algú de fora?

On va un paquet de cafè

Euros que arriben a qui produïx, d'un paquet de 4,00 €.

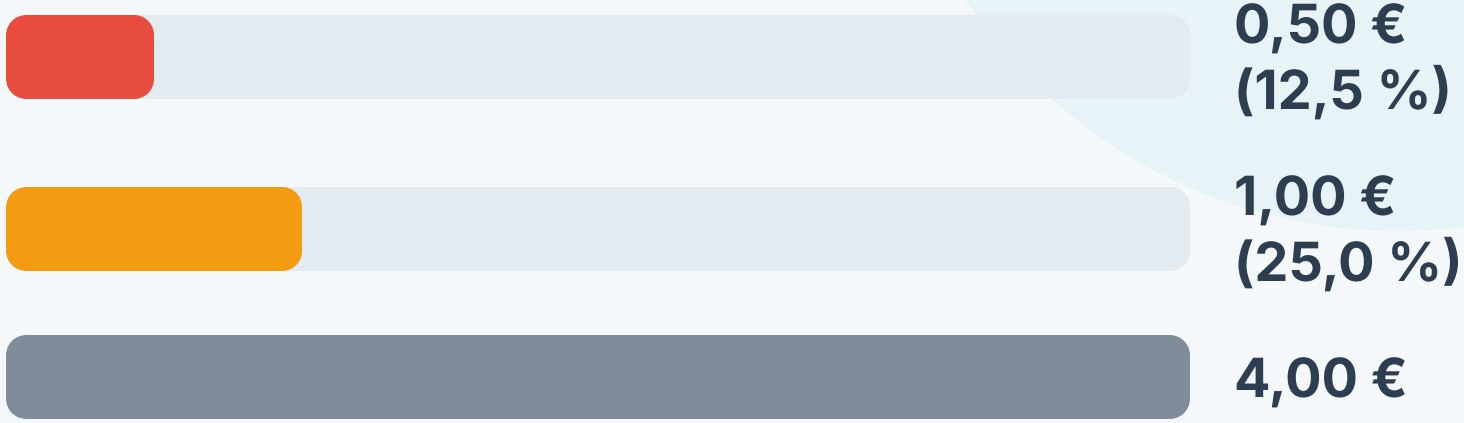

Cifras de ejemplo, no valores representatius del mercado.

CLAU

En 100 paquets, qui produïx rep **50 €** o **100 €**. Un segell és de fiar si explica els seus criteris, com els controla i qui el verifica.

🙋 PREGUNTA PARA LA CLASE

Tres dels quatre socis d'una cooperativa volen comprar una màquina i el quart, no. Amb «una persona, un vot», què passa?

A S'aprova: són 3 vots de 4

B Es rebutja perquè un soci va posar més diners

C No es pot votar sense unanimitat

✔️ En la cooperativa compta cada persona, no els diners. En una societat per accions, qui té el 60 % de les accions decidiria sol.

REPÀS

Idees clau

- **Economia social.** Persones i finalitat social abans que capital, participació en les decisions, resultats segons treball o finalitat social, solidaritat i independència.
- **Cooperatives i societats laborals.** Treball associat: un vot per soci, excedent: reserva, formació i repartiment, fons legals (llei valenciana), retorn segons el treball, amb requisits legals i estatutaris.
- **Associacions i fundacions.** Quotes, donatius i voluntariat, el patronat governa la fundació, transparència, voluntariat: 13-14 anys amb requisits.
- **RSC.** Fets enfront de publicitat, memòria social, xifres, dates i verificació, efectes negatius també.
- **Comerç just.** Preu digne, cadena i intermediaris, segells amb criteris i control, segell independent de qui ven.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Pensa en un negoci o una organització del teu barri: qui decidix i què es fa amb els diners que sobren? Complix les quatre idees de l'economia social?

2 Si a la teua classe es votara segons els diners que aporta cada persona i no «una persona, un vot», canviarien algunes decisions? Et pareixeria just?

3 Una empresa diu «som molt responsables». Quines xifres, dates i proves li demanaries abans de creure-la?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**